

تحلیل محتوای کتاب نگارش دوم دوره ابتدایی با روش ادوارد فرای

فروغ بیاتی

دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی

bayatiferi@hmail.com

چکیده

هدف از این مطالعه، ارزیابی، سنجش خوانایی کتاب نگارش پایه دوم ابتدایی براساس تکنیک فرای و دسترسی به میزان پایبندی محتوای آن به رعایت اصول برنامه‌ریزی است. روش تحلیل محتوا از روش‌های توصیفی می‌باشد و شاخص ارزیابی در این پژوهش فرای می‌باشد. جامعه‌ی مورد مطالعه در این پژوهش، کتاب نگارش پایه‌ی دوم بوده و برای هر شاخص سه نمونه از ابتدا، وسط و انتهای کتاب به عنوان نمونه، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. برای اجرای روش فرای سه نمونه ۱۰۰ کلمه‌ای از ابتدا، وسط و انتهای کتاب انتخاب شد. نتایج حاصل از تحلیل آن نشان داد که اصل ساده به دشوار در تنظیم محتوای کتاب رعایت شده است اما قدرت خوانایی و سطح کلاسی نسبت به کلاس دوم تناسب ندارد.

کلید واژه‌ها: تحلیل محتوا، نگارش، پایه‌ی دوم، قدرت خوانایی

مقدمه

دوره‌ی ابتدایی از دوران حساس و مهم در تعلیم و تربیت و به خصوص در شکل‌گیری شخصیت تجربی دانش‌آموزان است. آموزش نگارش در دوره‌ی ابتدایی از اهمیت زیادی برخوردار است و نباید فراموش کرد که کودکان در این دوره در مرحله عملیات عینی قرار دارند؛ از این رو مسائل عینی و ملموس که مرتبط با موضوع زندگی فردی و تجربی او است، سریع و قابل فهم‌تر می‌باشد (چیت‌ساز، ۱۳۸۹).

بنابراین تربیت به عنوان یک ضرورت نظام آموزشی از یک سو و جایگاه مبهم آن در برنامه‌ی درسی و محتوای آموزشی از سوی دیگر نیاز به پژوهش در این زمینه را ضروری می‌سازد. یادگیری در این دوران از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا این امر بر ساخت شخصیت فرد هم از نظر علمی و هم از نظر کیفی تاثیر دارد و یادگیری‌های این دوره، مقدمه‌ای برای دستیابی به ظرفیت‌های بعدی خواهد بود. بنابراین هرگونه تعلل در تدوین و تألیف منابع یادگیری این دوره و آموزش‌های خاص آن پیامدهای سوء و شاید دائمی به همراه خواهد داشت (رضایی، ۱۳۸۵). در این میان برای تغییر و تعدیل رفتار فراگیران، نقش اساسی بر عهده‌ی آموزش و پرورش است. نظام آموزش و پرورش ایران متمرکز و برنامه، کتاب و معلم، محورهای اساسی آموزش و یادگیری‌اند و در بسیاری از موارد، کتاب درسی تنها رسانه‌ی آموزشی است که در اختیار معلم قرار دارد و فرآیند تدریس و یادگیری تنها با اتکا به محتوای برنامه‌ی درسی صورت می‌پذیرد. در حقیقت کتاب درسی یا محتوا در نظام‌های آموزشی سند مکتوب و مدون تعلیم و تربیت محسوب می‌شود که فعالیت‌ها و تجارب یادگیرندگان بر محور آن سازماندهی می‌شود. بنابراین محتوای مطلوب کتاب‌های درسی می‌تواند دانش‌آموزان را به چالش فکری وادارد و پاسخگوی نیازمندی‌های عصر جدید انسان‌ها باشد (آقازاده، ۱۳۸۵). نگارش یک حوزه‌ی یادگیری است که از تعامل انسان با طبیعی و تحولات زندگی بشر در گذشته، حال و آینده و جنبه‌های گوناگون آن بحث می‌کند (راهنمای تدریس نگارش، ۱۳۹۵). از آنجایی که کارکردهای تعلیم و تربیت بی‌شمار هستند زمینه‌ی مناسبی برای رشد و توسعه جامعه محسوب می‌شوند. یکی از مهم‌ترین کارکردهای تعلیم و تربیت، تربیت شهروندی است که می‌توان نمونه بارز آن را در کتب نگارش نهاد آموزش و پرورش مشاهده کرد. دانش‌آموزان طی آموزش آمادگی شرکت در فعالیت‌ها و تحولات تجربی را پیدا می‌کنند (آقازاده، ۱۳۸۵). جوامع بشری در سایه آموزش مفاهیم توسط نهادهایی مختلف، فرد و افراد مورد نظر خود را جهت حضور، شرکت، رشد و حیات آن اجتماع انتخاب می‌کنند. هر جامعه در هر زمان متناسب با مقتضیات زمانی خود، فرد مورد پسند خود را جهت زندگی فردی، تجربی، سیاسی و اقتصادی آماده و به کار می‌گیرد (افهمی، ۱۳۸۵).